

Projektowanie miejsc pracy przy komputerze

Wykład: „Projektowanie topologii i dobór elementów sieci teleinformatycznej”

dr inż. Walery Susłow
swalover@ie.tu.koszalin.pl

Normy dot. budowy sieci telekomunikacyjnych

Organizacja procesu budowy sieci kablowych w zakresie kanalizacji kablowej, sieci dostępowych miedzianych, sieci abonenckich i sieci optotelekomunikacyjnych jest szczegółowo podana w normach:

- ZN-02/TD S.A.-03 Budowa kanalizacji kablowej
- ZN-02/TD S.A.-05 Budowa sieci dostępowych miedzianych
- ZN-02/TD S.A.-07 Budowa sieci abonenckich
- ZN-02/TD S.A.-09 Budowa sieci optotelekomunikacyjnych

Standardy w okablowaniu

- EIA/TIA 568A ("TIA/EIA Building Telecommunications Wiring Standards") z grudnia 1995 – norma USA
- ISO/IEC 11801 "Information technology - Generic cabling for customer premises" - norma międzynarodowa
- EN 50173 "Information technology - Generic cabling systems" – norma Unii Europejskiej

Zasady lokalizacji linii kablowych

- Warunki budowy obiektów infrastruktury telekomunikacyjnej oraz ich usytuowanie określa Rozporządzenie Ministra Łączności do ustawy Prawo Telekomunikacyjne z dnia 21 lipca 2000 r. (Dz.U. nr 73 poz.852) art.85
- Do obiektów infrastruktury telekomunikacyjnej zalicza się: telekomunikacyjną kanalizację kablową, telekomunikacyjne linie kablowe i obudowy zakończeń kablowych.
  - Kanalizacja kablowa pierwotna.
  - Zbliżenia i skrzyżowania z innymi obiektami uzbrojenia terenowego.

System okablowania strukturalnego

- Koncepcja okablowania strukturalnego polega na takim przeprowadzeniu sieci kablowej w budynku, by z każdego punktu telekomunikacyjnego był dostęp do usług telefonicznych lub sieci LAN. Wymaga to instalacji punktów wyjściowych w regularnych odstępach w całym budynku.
- Okablowanie strukturalne tworzy infrastrukturę teleinformatyczną obiektów. System składa się z kabli, przyłączy komunikacyjnych, gniazd, wtyków, adapterów i krosownic.
- Systemy okablowania strukturalnego bazują na standardach które definiują odległości, topologie, parametry elektryczne i cechy fizyczne kanału przesyłowego. Możliwe jest więc okablowanie budynku bez wcześniejszej znajomości urządzeń, które korzystać będą z okablowania.

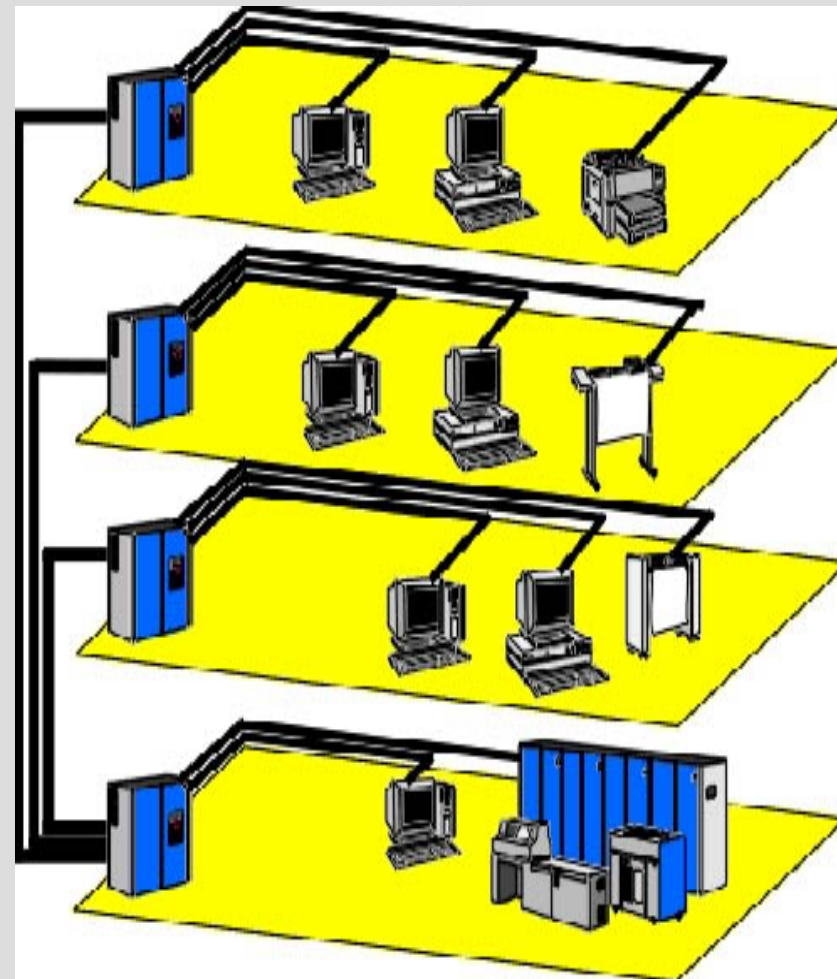
System okablowania strukturalnego cd.

Części składowe:

- okablowanie POZIOME,
- punkty DYSTRYBUCYJNE,
- okablowanie PIONOWE.

Rozwiązania standardowe:

- nie ekranowana skrętka 4 parowa (UTP) oraz ekranowana skrętka 4 parowa (STP);
- każdy kabel posiada parametry, które klasyfikują go do odpowiedniej klasy;
- elementy modularne.

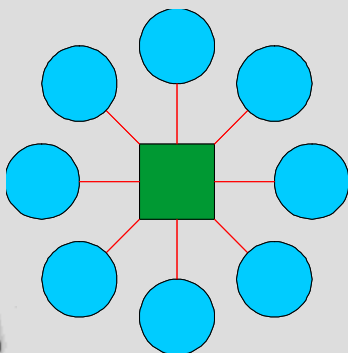

Topologie sieci

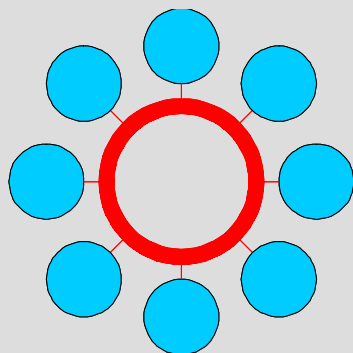
Topologia opisuje konfigurację sieci od strony:

- logicznej (przepływ informacji)
- fizycznej (przebieg połączeń kablowych)

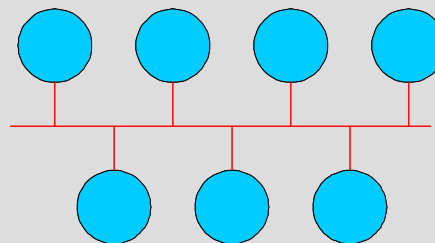
W systemach okablowania strukturalnego można realizować różne topologie logiczne, natomiast ich konfiguracja fizyczna to gwiazda.

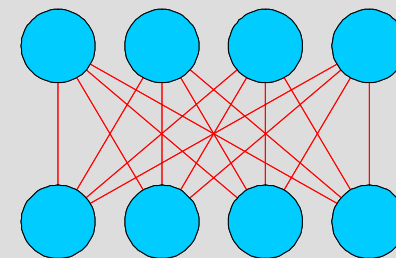
Gwiazda

Pierścień

Szyna

Połączenie wielokrotne

Założenia projektowe

Przed rozpoczęciem tworzenia systemu okablowania strukturalnego, należy ustalić jego podstawowe parametry, takie jak określenie:

- rodzaju medium na którym oparta jest instalacja (światłowód, kabel miedziany);
- sekwencji podłączenia żył kabla;
- protokołów sieciowych;
- zgodności z określonymi normami.

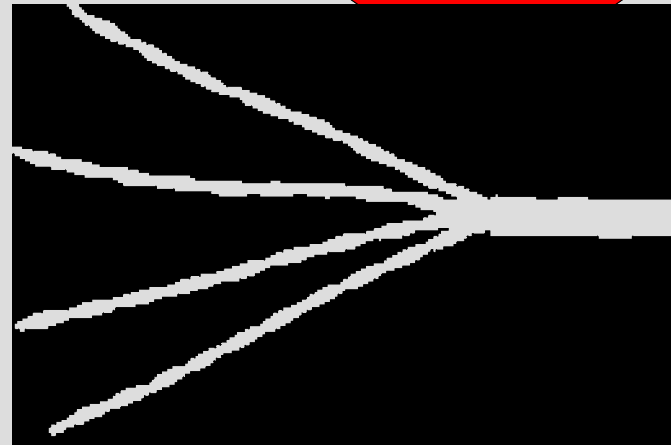
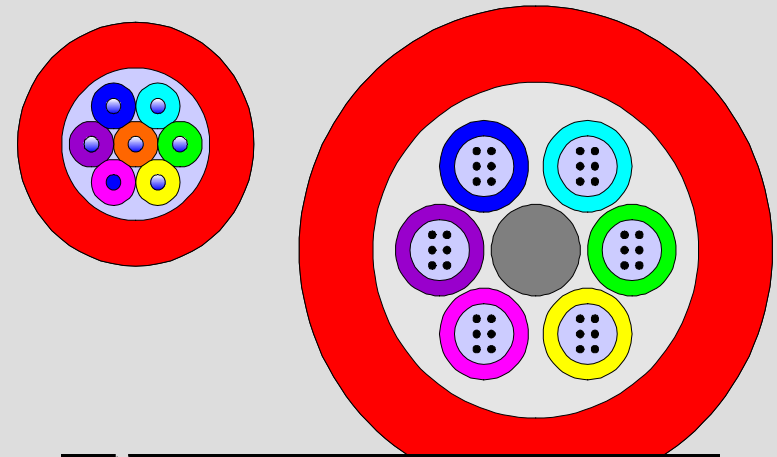
Medium transmisyjne

Kabel światłowodowy:

- Ścista tuba
- Luźna tuba
- Zbrojony

Kabel miedziany (skrętka):

- Nie ekranowana (UTP)
- Foliowana (FTP)
- Ekranowana (STP)

Okablowanie wewnętrzne

W skład systemu okablowania wewnętrznego wchodzi:

- Kable
- Przyłącza (gniazdka)
- Infrastruktury okablowania:
  - Plastikowe i metalowe koryta (listwy) kablowe
  - Szafy i ramy dystrybucyjne
  - Słupki instalacyjne i kasetony podłogowe
  - Sztywne i giętkie rury plastikowe
  - Kołki mocujące i opaski kablowe

Większość współczesnych linii teleinformatycznych w sieci lokalnej zbudowana jest na kablu miedzianym (tzw. skrętka).

Kategorie i klasy kabli miedzianych

- Podstawowym podziałem skrętek jest klasyfikacja na kategorie. Podział ten został wprowadzony przez Electronic Industries Alliance oraz Telecommunication Industry Association jako standard EIA/TIA-668A.
- Skrętki dzieli się na siedem kategorii. Podstawowym wyróżnikiem każdej z nich są: liczba par w skrętce oraz częstotliwość pracy skrętki.
- Odpowiednikiem amerykańskiej normy EIA/TIA 668A jest europejska norma EN 50171, która dzieli skrętki na sześć klas: od A do F.

Kategorie i klasy kabli miedzianych

Wg amerykańskiej normy

EIA/TIA 668A:

- kategoria 1 – tradycyjna, nie ekranowana skrętka telefoniczna, przeznaczona do przesyłania głosu (20kb/s) i nie przystosowana do transmisji danych
- kategoria 2 – nie ekranowana skrętka, szybkość transmisji do 1MHz. Kabel ma zwykle 2 pary skręconych przewodów

Wg europejskiej normy

EN 50171:

- klasa A – realizacja usług telefonicznych z pasmem częstotliwości do 100kHz
- klasa B – okablowanie dla aplikacji głosowych i usług terminalowych z pasmem częstotliwości do 1MHz

Kategorie i klasy kabli miedzianych cd.

Wg amerykańskiej normy

EIA/TIA 668A:

- kategoria 3 – skrętka o szybkości transmisji do 10MHz, stosowana w sieciach Token Ring (4 Mb/s) oraz Ethernet 10Base-T (10 Mb/s). Kabel zawiera zwykle 4 pary skręconych przewodów
- kategoria 4 – skrętka działająca z szybkością do 16MHz, najniższa kategoria kabli nadających się do sieci Token Ring. Kabel jest zbudowany z 4 par przewodów

Wg europejskiej normy

EN 50171:

- klasa C – obejmuje typowe techniki sieci LAN wykorzystujące pasmo częstotliwości do 16 MHz

Kategorie i klasy kabli miedzianych cd.

Wg amerykańskiej normy

EIA/TIA 668A:

- kategoria 5 – skrętka z dopasowaniem rezystancyjnym 100Ohm, pozwalająca na transmisję danych z szybkością 100MHz na odległość do 100 metrów
- kategoria 6, umożliwiająca transmisję z częstotliwością do 250MHz

Wg europejskiej normy

EN 50171:

- klasa D – dla szybkich sieci lokalnych (Fast Ethernet, ATM), obejmuje aplikacje wykorzystujące pasmo częstotliwości do 100MHz
- klasa E – obejmuje okablowanie, którego parametry są określone do częstotliwości 250MHz. Przewiduje się transmisji ATM 622Mb/s

Kategorie i klasy kabli miedzianych cd.

Wg amerykańskiej normy

EIA/TIA 668A:

- kategoria 7 z transmisją o szybkości do 600MHz

Wg europejskiej normy

EN 50171:

- klasa F – możliwa jest realizacja aplikacji wykorzystujących pasmo do 600MHz. Stosowane są kabli typu STP (każda para w ekranie plus ekran obejmujący cztery pary) łączonych ekranowanymi złączami. Możliwe są prędkości transmisji danych znacznie przekraczające 1Gb/s

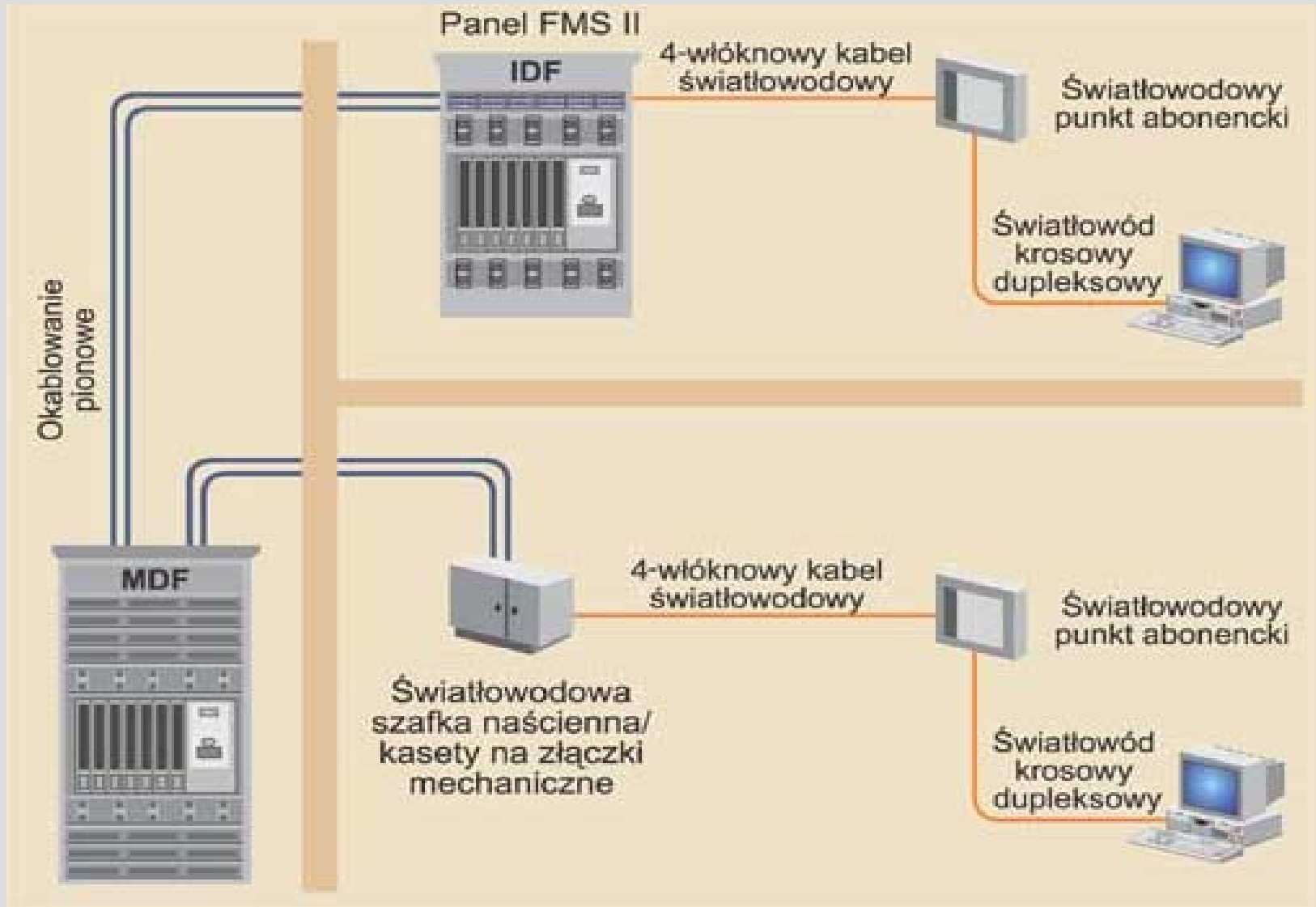
Kable światłowodowe

- W systemach okablowania strukturalnego światłowody początkowo służyły do wykonywania okablowania pionowego. Obecnie coraz częściej światłowód wykorzystywany jest także do budowy okablowania poziomego „Fibre to the desk”.
- Światłowody są rozwiązaniem bardziej zaawansowanym technologicznie, ich testowanie w systemach okablowania strukturalnego przysparza mniej problemów i trudności.
- Jedną z podstawowych zalet światłowodu jest całkowita kompatybilność EMC i niewrażliwość poszczególnych kanałów na przesłuchy.

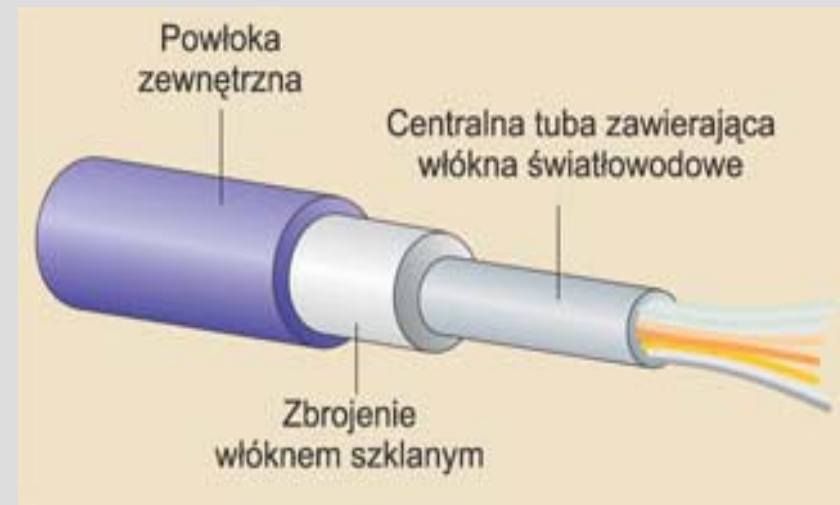

Kable światłowodowe cd.

Kable światłowodowe cd.

- W systemach światłowodowych główny nacisk jest kładziony na uproszczenie, a więc również potaniecie procedur związanych z zarabianiem złączy oraz łączeniem światłowodu.
- Złącze musi zapewniać bardzo dobre parametry transmisyjne, a jednocześnie być łatwym do wykonania w dowolnych warunkach, w krótkim czasie oraz z możliwością kilkakrotnego powtórzenia operacji, np. złącze MT-RJ.

Gniazda i wtyki

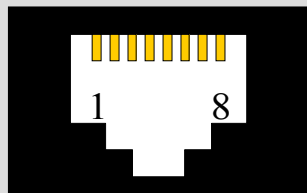
- Punkt przyłączenia użytkownika do sieci strukturalnej oraz koniec okablowania poziomego od strony użytkownika.
- Zazwyczaj są to dwa gniazda RJ-45 umieszczone w puszce lub korycie kablowym.
- Gniazdo abonenckie powinno być uzupełnione odpowiednią ilością gniazd zasilania, najlepiej odpowiednio zabezpieczonego i filtrowanego.

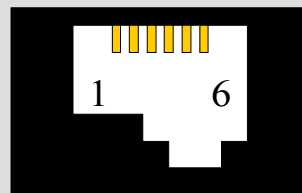
Gniazda i wtyki cd.

Przykładowe rodzaje gniazd i wtyków stosowanych w sieciach teleinformatycznych:

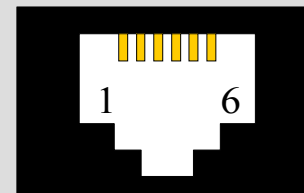
- WE8W/RJ45 - wtyk 8 stykowy (z ang. Western Electric 8 Wires);
- WE6R - gniazdo dla wtyku MMJ (z ang. Modified Modular Jack), stary typ opracowany przez firmę DEC;
- WE6W/RJ12 - wtyk 6 stykowy;
- WE4W/RJ11 - wtyk 4 stykowy o takich samych wymiarach jak RJ12.

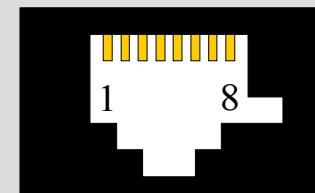
WE8W/RJ45

WE6R/MMJ

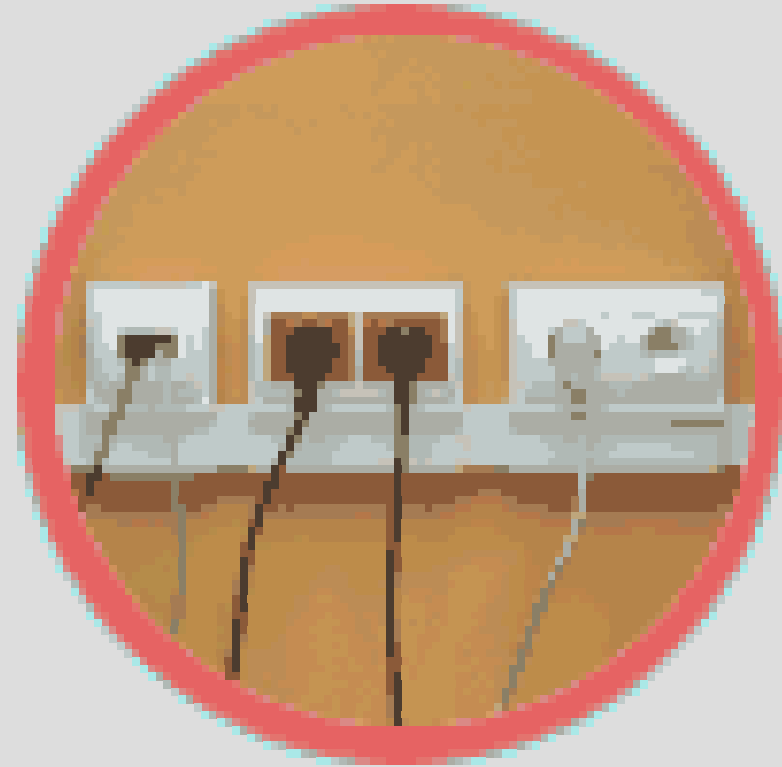
WE6W/RJ12

WE8K

Gniazda i wtyki cd.

- W projektowaniu sieci wykorzystuje się gniazda natynkowe.
- Najczęściej wszystkie są przystosowane tak, aby w jednym gnieździe było można umieścić dwa moduły RJ45 (moduł umożliwia podłączenie do niego kabla łączącego go z komputerem).
- **Rozszyte** są one zgodnie z opisywaną kategorią i normą.

Gniazda i wtyki cd.

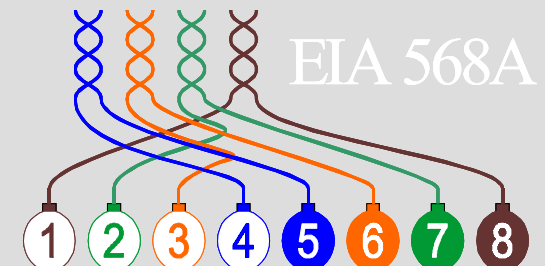
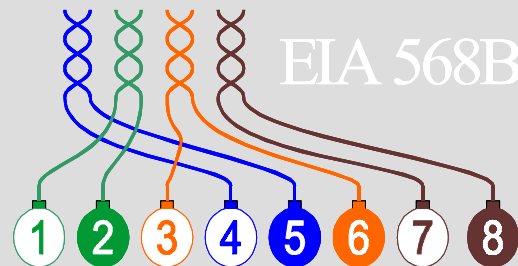
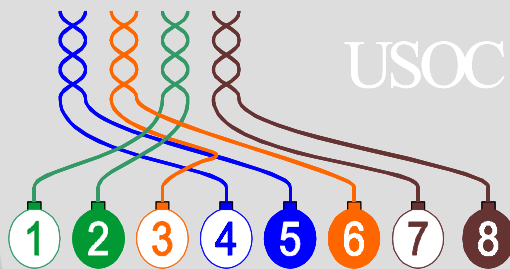
- Wewnątrz typowej skrętki znajdują się cztery pary przewodów różnych kolorów.
- Każda para jest skręcona ze sobą, a oznaczenie polega na tym, że kolor jednego przewodu jest jednolity, a drugi dodatkowo oznaczony kolorem białym.
- Zalecana kolejność jak na schemacie.

Gniazda i wtyki cd.

Sekwencja wyznacza porządek, w jakim żyły kabla są podłączane do odpowiednich styków złącza. Wyróżniamy następujące rodzaje sekwencji:

- USOC
- EIA 568B - najpowszechniej używana
- EIA 568A
- EIA 356A

Uwagi ogólne

- Zakłada się że jedno gniazdo abonenckie powinno przypadać na 10m² powierzchni biurowej.
- Łączna długość kabli poziomego, systemowego i terminalowego nie powinna przekraczać 100m.
- Długość okablowania pionowego budynku nie powinna przekraczać 500m, a okablowania pionowego międzybudynkowego 1500m, w sumie 2000m. Odległość tą można zwiększyć do 3000m, jeśli zostanie zastosowany światłowód jednomodowy.

Punkty rozdzielcze

- Węzły sieci w topologii gwiazdy, służą do konfiguracji połączeń. Zazwyczaj gromadzą one aktywny sprzęt sieciowy (koncentratory, przełączniki, routery).
- Najczęściej jest to szafa lub rama o szerokości 19'' (wymiar standardowy aktywnych i pasywnych komponentów) o wysokości od 10 do 45U (U=45 mm).

Wyróżniane są:

- główny punkt rozdzielczy (MDF - Main Distribution Frame)
- pośredni punkt rozdzielczy (IDF - Intermediate Distribution Frame lub inaczej SDF - Sub-Distribution Frame)

Punkty rozdzielcze cd.

- Najczęściej wykorzystuje się szafy dystrybucyjne ze szklanymi drzwiami na zamek oraz otwieranymi bokami.
- Szafa powinna być uziemiona specjalnie doprowadzonym osobnym uziemieniem.
- W szafie można umieścić zasilacz awaryjny UPS.

Punkty rozdzielcze: switche

- Przy projektowaniu sieci należy wykorzystać huby lub switche w celu połączenia ze sobą poszczególnych komputerów oraz podsieci. Lepiej wykorzystać switche pracujące w trybie 10/100M z funkcją autonegocjacji prędkości połączenia.
- Każdy switch wymaga podłączenia zasilania 220V 50Hz (UPS).

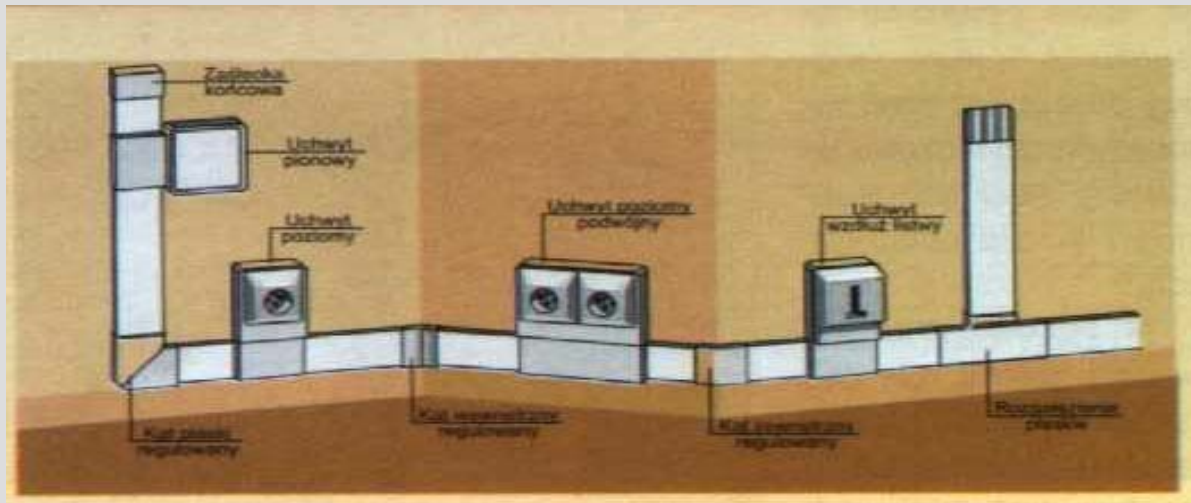
Systemy instalacyjne

- Związane są ściśle z systemami okablowania strukturalnego, służą do technologicznego „okrycia” i estetycznego wkomponowania infrastruktury kablowej w konstrukcję budynku.
- **Kanały kablowe** służą do prowadzenia głównych tras kablowych w rozbudowanych sieciach teleinformatycznych. Trasy te mogą przebiegać np. na ścianach korytarzy.

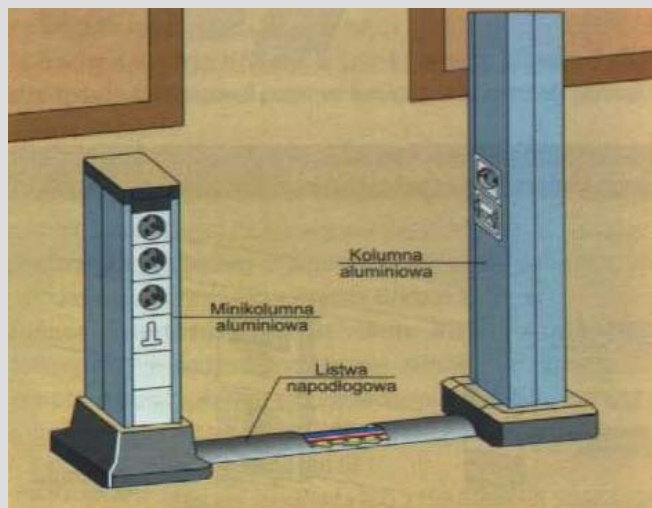
Systemy instalacyjne cd.

- **Listwy kablowe** służą do budowy tras kablowych podrzędnych w stosunku do tras głównych realizowanych z użyciem kanałów kablowych. Przykładami tras podrzędnych są trasy prowadzone w pokojach biurowych, do których dochodzi się z tras głównych.

Systemy instalacyjne cd.

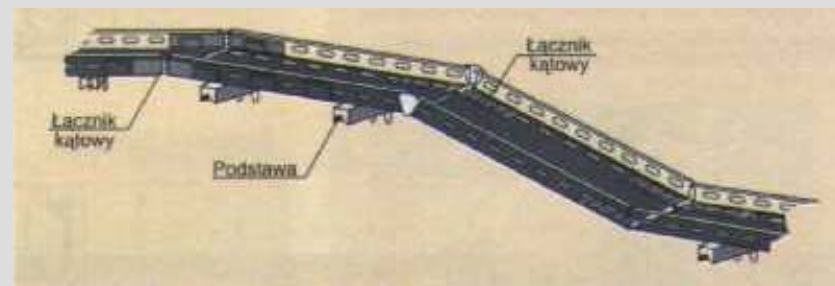
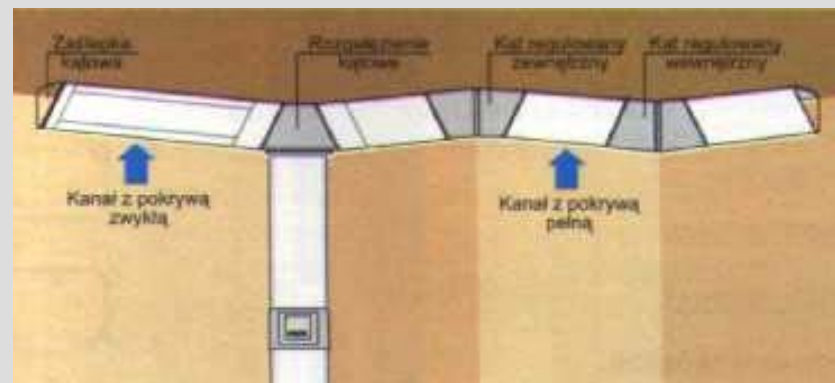
- **Plastikowe listwy napodłogowe** są pomocne w przypadku gdy zachodzi konieczność wykonania dodatkowego odcinka trasy.
- Układa się je na podłodze, a w nich kable i przewody elektryczne. Listwy te są bardzo płaskie, a więc nie utrudniają chodzenia.

Systemy instalacyjne cd.

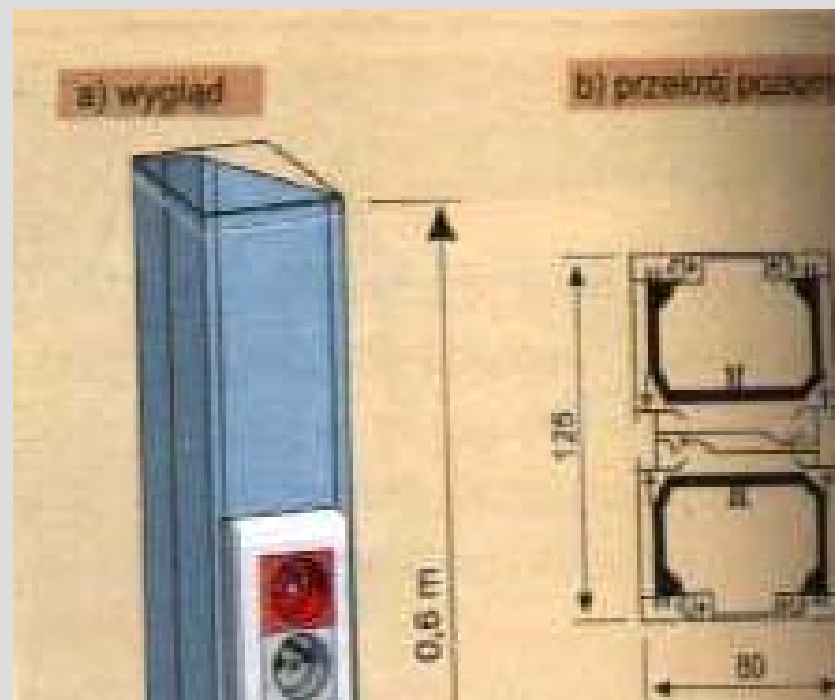
■ **Kanały do instalacji w narożnikach** montuje się w narożnikach pokoi biurowych. Ułatwiają one układanie kabli i przewodów elektrycznych. Stosuje się je w miejscach gdzie wymagany jest wysoki poziom estetyki.

■ **Koryta kablowe** służą do układania kabli nad sufitami podwieszanymi, mogą być także stosowane w obszarach przemysłowych, np. korytarzach, bez pokrycia.

Systemy instalacyjne cd.

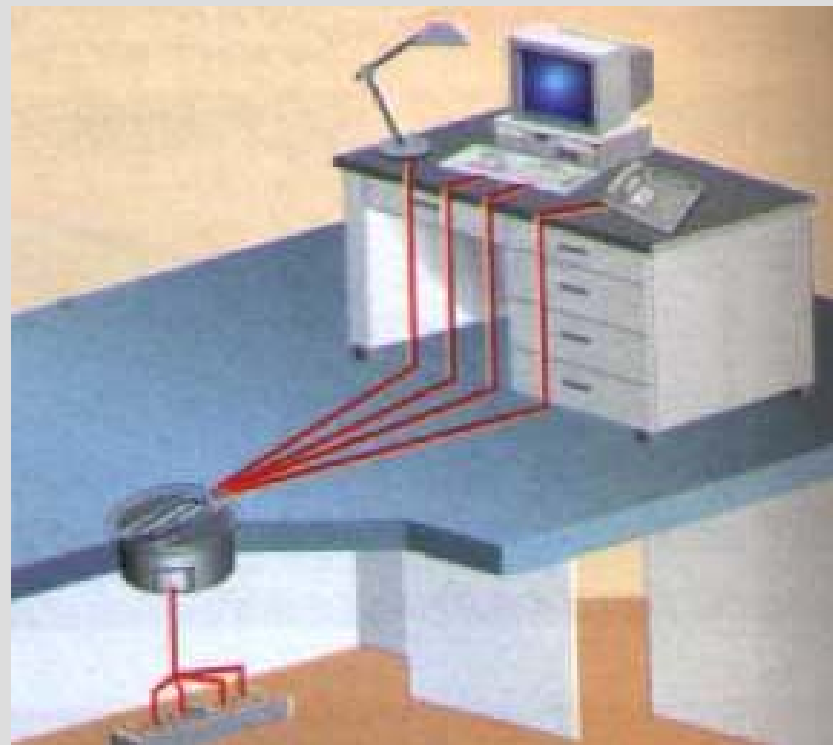
- **Kolumny aluminiowe** służą do instalacji przyłączy z gniazdami RJ45 i gniazd elektrycznych na dużych powierzchniach biurowych.
- Kolumny mają wysokość od 270mm do 3900mm i umożliwiają sprowadzenie kabli znad sufitów podwieszanych lub spod podłogi.
- Przyłącza i gniazda elektryczne instaluje się na powierzchniach bocznych kolumny.

Systemy instalacyjne cd.

- **Kasetony podłogowe** ułatwiają organizowanie miejsc pracy na dużych powierzchniach biurowych.
- Trasy kablowe umieszczone są pod podłogą a wyprowadzenia gniazd RJ45 i gniazd elektrycznych realizuje się w kasetonach podłogowych zainstalowanych bezpośrednio przy biurkach.

Rozmieszczenie elementów sieci teleinformatycznej

Sposób rozmieszczenie sieci teleinformatyczne i dobór elementów tej sieci uzależnione są od:

- Wielkości i przeznaczenia pomieszczeń
- Zastosowanego medium transmisyjnego
- Zastosowanej technologii
- Wpływu zakłóceń zewnętrznych na jakość przekazu informacji
- Warunków atmosferycznych
- Długości linii transmisyjnych

Rozmieszczenie elementów sieci teleinformacyjnej cd.

- Na każde 10m² pomieszczenia zalecane jest umieszczenie jednego punktu abonenckiego złożonego z podwójnego gniazdka RJ45
- Gniazdka abonenckie powinny być montowane w odległości do 120cm od podłogi.
- W celu wyznaczenia długości kabla dla jednego stanowiska komputerowego należy posłużyć się zależnością: $D_k = (D_{kmax} + D_{kmin}) * 0,525$
  - D_k – długość kabla w metrach
- W celu wyznaczenia całkowitej długości kabla korzysta się z zależności: $D = D_k * P_a$
  - P_a – ilość punktów abonenckich

Rozmieszczenie elementów sieci teleinformacyjnej cd.

- Przewody teleinformatyczne powinny być montowane w odległości przynajmniej 1m od przewodów energetycznych w których płynie prąd większy niż 5A.
- Promień zgięcia przewodów miedzianych nie może być mniejszy niż 40cm.
- Do przesyłania sygnałów o dużych częstotliwościach należy zastosować przewód ekranowany
- W środowiskach o natężeniu pola magnetycznego większego od 3V/m należy zastosować przewód ekranowany, a w sieciach o dużej długości przewód ekranowany z dodatkowym przewodem uziemiającym

Montaż okablowania: sposoby instalacji

- W listwach naściennych
- W listwach narożnych
- Pod tynkiem
- Nad sufitem podwieszanym
- Pod podłogą

Montaż okablowania: dobór sposobu instalacji

Przy doborze odpowiedniego sposobu instalacji okablowania kierujemy się tym:

- Czy instalacja będzie montowana w budynku z istniejącą infrastrukturą okablowania?
- Czy nowa instalacja może być umieszczona pod tynkiem?
- Czy listwy montażowe nie będą przeszkadzały pracownikom?
- Czy listwy montażowe nie będą psuły estetyki pomieszczenia?

Montaż okablowania pod tynkiem

Wady:

- Konieczność kucia w ścianach
- Brak możliwości szybkiej modernizacji sieci
- Brak łatwego dojścia do okablowania w razie awarii

Zalety:

- Duża odporność na uszkodzenia fizyczne
- Brak widoku okablowania
- Duża estetyka wykonania

Montaż okablowania w listwach naściennych

Wady:

- Mała estetyka
- Widok listew i elementów łączących
- Możliwość konfliktu z innymi instalacjami (np. ogrzewaniem)
- Konieczność wydzielenia dodatkowej przestrzeni dla instalacji

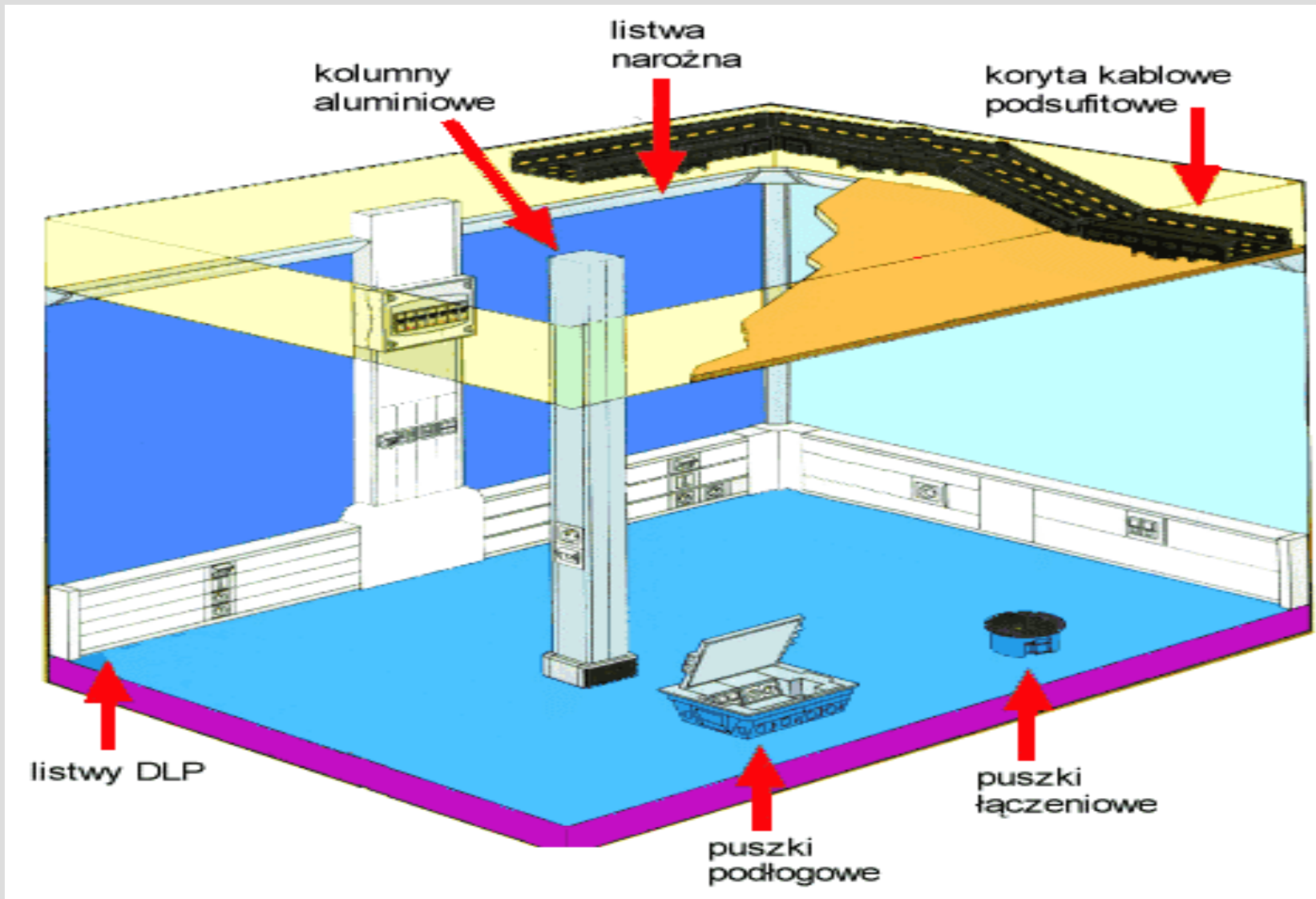
Zalety:

- Możliwość szybkiej rozbudowy i modernizacji sieci
- Łatwość w dostaniu się do uszkodzonych elementów
- Szybka instalacja bez konieczności skomplikowanych remontów

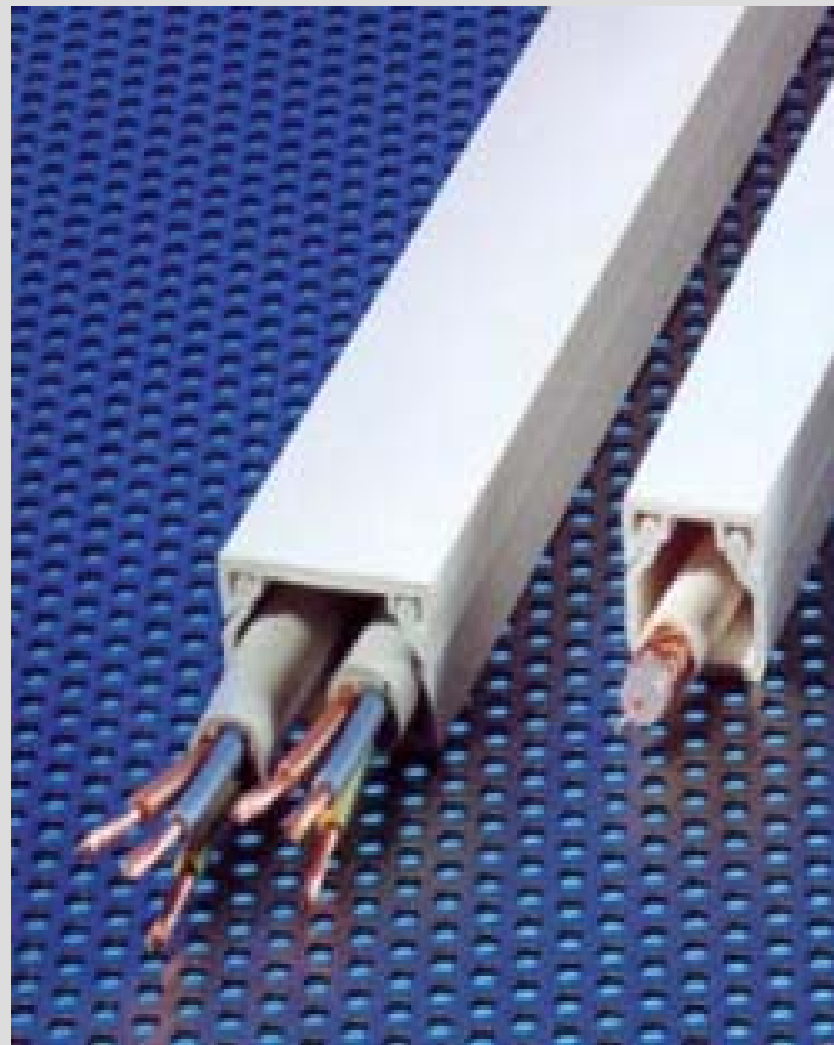

Montaż okablowania w listwach - przykład

Montaż okablowania w korytka

Do ułożenia kabli stosuje się korytka PCV. Najczęściej umieszcza się je w rogu między sufitem a ścianą. Korytka, które biegną po obwodzie całej powierzchni użytkowej najczęściej mają wymiary 32x15, natomiast korytka które zbiegają się wzdłuż ściany do gniazda abonenckiego są o wymiarach 15x5.

Testowanie infrastruktury kablowej

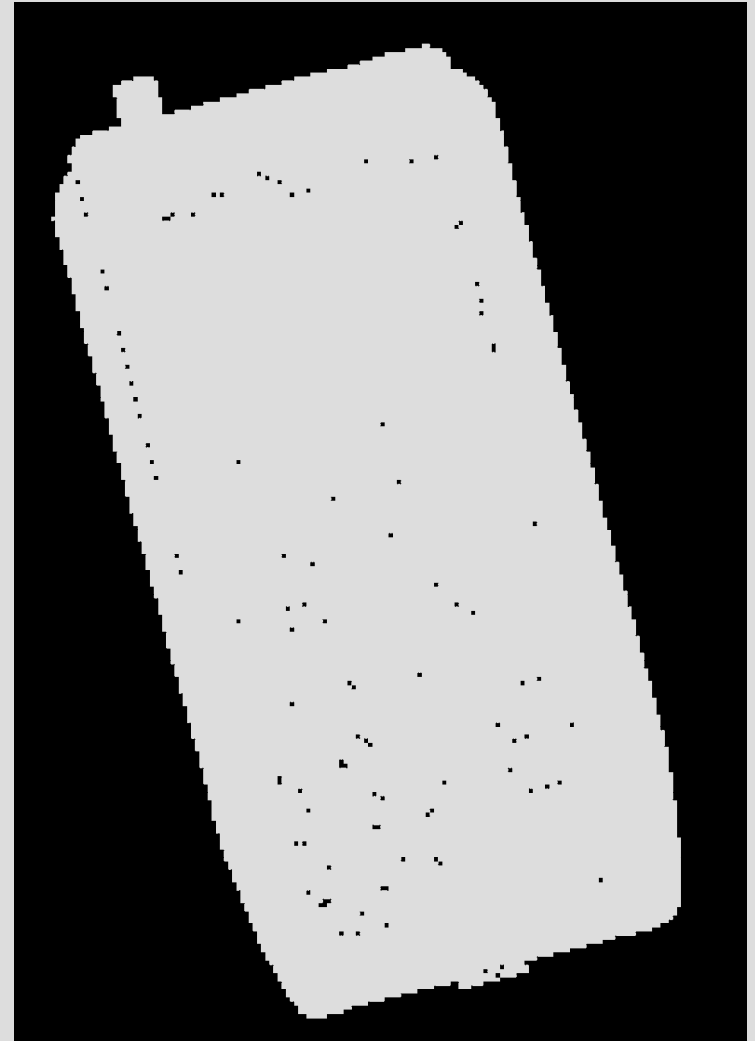
- Po wykonaniu instalacji należy ją sprawdzić przez wykonanie specjalistycznych pomiarów. Pomiar wykazuje czy wszystkie punkty są sprawne i wraz z całą siecią mieszczą się w obowiązujących normach BHP.
- Testery okablowania są wykorzystywane przede wszystkim do sprawdzania ciągłości okablowania oraz weryfikowania zgodności wszystkich kabli zainstalowanych w sieci z odpowiednimi normami, atestami producentów i wymaganiami użytkowników.
- Protokoły testowania sieci teleinformatycznej są jednym z elementów dokumentacji powykonawczej tej infrastruktury.

Testowanie infrastruktury kablowej cd.

Zakres testowania:

- mapa okablowania
- tłumienność
- przesłuch między parami
- stosunek ACR
- długość łącza
- opóźnienie propagacji
- impedancja charakterystyczna
- oporność dla prądu stałego
- współczynnik odbicia

Literatura

1. <http://www.apis.com.pl/doc/katt/wstep.html> - Podręcznik instalatora.
2. http://nss.et.put.poznan.pl/study/projekty/sieci_komputerowe/okablowanie_strukturalne_3/html/ - Okablowanie strukturalne.

